

TANDORI DEZSŐ

Levélváltás dr. Kamuti Jenővel

„Kedves Barátom, tréfás, komoly segítségét kérem egy kis sportkönyvhöz. Gyerekeknek szólna, képzelje olyasvalahogy, mintha a Micimackó alakjai egy Nagy Különtornán vennének részt, s mintha egy ilyen könyv vázát egy igazi verseny története adná. Nem ismertethetem töviről-hegyire a dolgot; a versenyléggör, a tornavilág az Ön számára sokkal elemibb élmény... talán egy-egy utalás is elég lesz. D’Oriola, Di Rosa, Mangiarotti, feledhetetlen nevek. Hanem aki később születik? Aki már csak hallomásból ismeri őket? Jönnek az újabb és újabb egyéniségek, és mindegyik nemzedéknek, a nemzedékek el nem választható, egymásba oldódó, közös nagy tornákon találkozó-búcsúzó sorának kell, hogy valami szerény jelképe legyen; ahogy Önök a gyakran évtizedekig tartó páratlan és mindennapi izgalmakat, gondolatébresztő eseményeket szolgálatják érdeklődő, éhes figyelmünknek, így kellene — már aki kedvet s hajlandóságot érez rá — nekünk, írónak a sport élményvilágától természetesen némi áttétel-távolban, de a remélhető Örök-Ugyanazt-És-Mást élve, párhuzamos, külső pályákon elindítani bizonyos Alakokat, Játékosokat... akikről Rilke így írt: Inkább a bábu... az telt...! Mert nem vagyunk-e mindnyájan ekképp körüljárhatók? Teljes valónkban... S milyen hamar lesz ebből a teljes valóból valami jóval kevesebb; amit aztán, mint az erdőben füttyörészve baktató ember, előbb-utóbb szorongva hiszünk többnek. Miért ne legyen ennek a több-ségnek támasza a játékból képzett játék? Így, és persze, nem ilyen egyszerűen, kezdett formálódni ez az én koala-tornakönyvem; a Lények bajnokságáról. Hagyományos történet; és — mint a hagyományos történetek — befejezhetetlen; mert szereplői nem egy kiagyalt história kedvéért élnek, hanem... Nos, kezdődik azzal, hogy némely figurák (játékmackók, növények, koalamedvék, igazi madarak — hibáztam! a többiek, a képeken s fényképeken, szintén igaziak —, rádiók, képzeletbeli és messze élő játékok, mások) összejönnek és egy Nagy Különtornára készülődnek; seregszeme, ahogy az eposzokban, és választósdijjáték, ahogy a grundon, egy létfontosságú meccs előtt, s mindig, mindenütt. És az együttlét hangulata, a csapatok összerázódása, a kieleződő küzdelem, az emlékek világa, mely máris kialakul, néhány forduló után, az esélylatolgatás, a szerencse pártfogása, a közeledő búcsú, mely némi ünnepélyességet és sok szomorúságot is lop a még több mulatságba, a visszahozhatatlanul elrontott mérkőzések, elúszott találatok, bundaszagok (a koalák a bunda tisztaságára mindig ügyelnek!), a mi lenne ha és a mi lett volna ha... Erzi, ugye, hogyne érezné nálam sokkal jobban, miként keveredik sport és élet, valamint sport-és-élet s ez a tervezett kis könyv. Amelynek a végét nem tudom még, hiszen az Ó bajnokságuk valóban zajlik, s arra szeretném kérni: tippeljen a hajrá mérkőzéseire. Röviden ismertetném pár versenyzőmet; neveket, melyek szerénynél szerényebbek, de ahogy Genet mondja *A rózsza csodája* című naplókönyvének végén, egyszer *majd régi újságokat böngészek értük, mi marad... ilyen-olyan állagú papír... rajta, ami történt; ez az újságpapír a sírjuk. De a nevéket továbbítom távoli időknél. Csak a név marad belőlük a jövőnek, tárgya hi-*

ján... de — és így tovább. Szereplőim közt van olyan medve, aki csak egy régi könyvben él, ahol a gazdája elfelejtette, ám — például — én megtaláltam, azóta itt lakik velünk; Aloysius a neve, és Evelyn Waugh *Utolsó látogatásának* egyik hőse. Van egy sérült versenyző, Kaktusz, aki — valóban — régi barátom, és beteg lett a télen; ő egy Certo nevű fényképezőgéppel alkot klubot, nagyszerűek az eredményeik. (Betegsége egyáltalán nem akadályozza Kaktuszt a versenyzésben, sőt, ha veszt, ez annak a jele, hogy nem kell a nyereség vigaszával kárpótolnia magát.) Aztán vannak itt — a bajnokság névadóiként — koalák, csakugyan Ausztráliából. Van egy T. C. Hükümeti nevű radír (ez a név a felirata), ő külön a torna kedvéért alakított klubot néhány bretagne-i kaviccral, jelsai tobozzal s egy tasmániai képeslappal. Van egy Ullstein nevű medve, őt egy Ullstein-zsebkönyv címlapján leltem, detektívregény-borítón. Elrobogó autó mögött hevert az útra dobva. Hadd említsem Bulmárt, akihez hasonlóly medvét Belgrádban láttunk egy teherautó sofőrfülkéjére kötve, a helyzet magaslatán. Ez a Bulmár nagyon nehéz sorsú medve volt; ott élt egy búcsú-kórház közelében, a sarki trafik kirakatában. És mintha sok szomorúságot és még több cigarettafüstöt szívott volna magába a bundája. Napszemüveget hord, alig beszél, nagy erővel (hogyan csinálja?) tartja össze a kicsit túl *balhész* kedvű medvetársaságot; csapatának tagja Blinky Bill, a chatswoodi koala, akinek a hangja előbb ért ide magnószalagon, mint a másik repülővel ő maga... igen, onnét, onnét. (Nagy utazó, akár Bob, meg a hullámlovos Dave; meg a tasmániai híd, azon a levelezőlapon. A dolgok összejönnek. Például itt, nálunk is. Így alakulnak a klubok, a csapatok. Ahogy maga Tasmánia meg Ausztrália, meg minden egyéb is *meglett* egykor... engem ez érdekel a legjobban; aztán majd, utánam, lesz minnek lennie szintén... ha lesz. Bulmárról még csak annyit: ott halt meg nem messze a trafikjától az anyám; hónapokig haboztam, megvegyem-e *kabalának*; de ez csak ürügy volt, az átigazolás magyarázata; Bulmár — a belgrádiás nevű és belgrádi emléké medve — kellett az egyik csapatba, vezérényiségnek. Ez nem így megy a sport világában is? Így megy.) Van egy óceániai madár, Martin-pecheur-nain, nagyon szomorú küllemű lény, elgondolkodva ül egy könyv lapján; neki verebek a klubtársai, itteniek. Hiányoznak a párkányomról; mert ott etettem őket; látogatósaik emléke egy fénykép, ahol nagyon szépen, szekvenciálisan helyezkednek el; nincs, nem létezik olyan művészeti ág, amelynek ez volna a kottája vagy írásképe, jelképe. (Még valamit: ebben a dologban semmi sem jelképes; épp az a lényeg, hogy — legjobb igyekezetem szerint — itt minden önmaga.) És van egy eredetileg autóülésre vett Bárány; ő is csapatkapitány. Van egy régi madár, gyerekkoromból, őt alig egy-két éve bányásztam elő. Fülöpke. Ő Kaktusz csapatkapitánya (Kaktusz, Martin/Szépő, Bill: ezek klubok, négy klub alkot egy csapatot; ez majd kiderül a könyvből, valamint sok egyéb is). Amióta Kaktusz beteg, kiköltözött hozzá a lakás hűvösebb helyiségébe. A jégszekerényen ülnek, és... hát ezt nem tudhatom, ez az ő életük! Van egy Canarino nevű medve, a Garda-tó melletti Peschierából, és azért Canarino, mert ott egy madárral erősen rokonszenveztünk. Vendéglőudvaron lakott a madár, és kalitkáját mindig a tulaj macskája kerülgette. A tulaj egyformán kedvelte mindkettőjüket, s mi is kedveltük a tulajt, de igazán, én, csak a madarat. Hát így lett a peschierai medve: Canarino; és nagyon hamar beilleszkedett az itteni társaságba. Az a szokása, hogy minden este kimegy Kaktuszhoz, és harmincig számol neki. Mézi: üres mézesflakon. Nagy könyvbarát. Athosék (Athos/Colours): medve és madár egy színesceruzás-dobozon. Szokolék: rádió és labda klubja; a labda egy hideg balatoni nyárról került haza, ahol nem játszhattunk vele, hát így pótolja. Ha végigjátsszuk vele azt a pár hetet, talán egy nádasban kerül örök nyugovóra. De így más lett a dolgok rendje. És ez, a rend, fontos dolog. A koalabajnokság is rend. Mókás rend. Erről mindjárt Néarer Side jut eszembe, a földrajzi folyóirat címlapjáról sokak által ismert pingvin. Palmerék a pingvin-klub. Most már szegről-végről a kilenc állatkerti Humboldt is ide tartozik; de élénk a kapcsolat egy bázeli gentoo-val, Lorddal. Ő üveg mögött él; kondicionálják, ahogy erre nálunk, koalátját mondani szokás. Palmer egyébként egy kis medvét nevel, Rémo a neve; Rémo versenybírónak készül, és mindig ott van a... mérkőzéseken. Fontos.

McMurdo szintén délsarki vonatkozás. Bár Párizsban él, a nevét egy antarktisi fokról kapta. Fokról-fokra szokta meg a francia nagyváros külvárosát, ahol egy barátunk két kislányának sítalpas játékmedvéje... innen Pestről. (Megjegyzem: Titusz és Berenice nevű medvéinket nehezen lehet lebeszélni nagy tervükről. Szeretnék, ha világ körüli útra mehetnének egy nyáron, ahogy az igazi csapatok. Légi-postán Chatswood/Ausztrália, onnét... hát ezt még nem tudják. Onnét tovább, körbe. Vagy nem gömbölyű a Föld? kérdi Titusz. Úgyesen állítja be a dolgot, a végén még csakugyan csomagolnak egy szép nap...) És így tovább. A láthatatlan Aloysius, aki az A. A. A. klubban egyebek között Alacsonnyal játszik együtt, most kissé álmos. Nem tudom, mi van vele... És most a tippszelvény következik. Kérem, amikor tippel, pár pillanatig *gondoljon* a dologra. Mert ez a másik, amire nagyon ritkán vagyunk képesek: figyelni. Az *odafigyelni* szó rosszul megy ki a divatból. Nem honosodott meg az, amit jelentene. Tehát ez az egész ügy, egyelőre, azért jó, ha bármire jó, hogy megállítsa némely gépiesebb gondolatmenetünket vagy ennél is kevesebbünket, és... és érezzük, itt valami nem több, mint az, ami. Ismer-tetem a verseny állását..." Stb.

*

„Kedves Barátom, mint élő, azaz versenyző ember igaz örömmel vennék részt az Ön által létrehívott Nagy Különtornán, természetesen ha bevesznek a játékba. Annál is inkább nagy örömet okozna ez a dolog, mivel előrehaladott korom nem teszi lehetővé, mondhatni kizárja az eddigi, oly hön szeretett játékaimbán való részvételt. E versennyel ismét kinyílik előttem a Játékcarnok, a Szentély.

Elnézést, ha sorai kissé felkavartak (ez a szó idézőjelben; T. D.), de higgye el, teljes odaadással fogok szurkolni rövid tájékoztatásából megismert kedvenc csapatomnak s emberemnek, bocsánat, Kaktuszomnak, aki nem nyerhet, pedig sokan szurkolnak neki, aki nem is tudna mit kezdeni sikerével, de második lesz, s lehet, hogy összességében boldogabb, mint (itt kihagyom a nevet; ezzel kapcsolatban lásd — majd —: A Kis Koala Bajnokság Első [Nagy] Különtornája c. könyvet; T. D.)... aki mindent kiad magából a győzelemért, sokszor nem teljesen tiszta küzdelmet vív, azzal a biztos tudattal, hogy idővel úgyis csak a szépre emlékezünk (az utóbbi négy szó idézőjelben; T. D.).

Ezek után: tippjeim, rövid magyarázattal, persze, ha nem untatom (ez egy marhaság, ez az *untatom*; mert ha már idáig jutott, úgyis elolvassa, legfeljebb azt mondja, hogy...):

1. Kaktusz—Bulmár: 1
óriási mérkőzés! Ha kis szerencsével is, de Kaktuszék nyernek.
2. Billék—Szokolék: 1
nemzetközi mérkőzésen az elaltató taktikával játszóknak nyernek. (Lásd: eukalip-tuszfák.)
3. Canarinóék—Fülöpkéék: 2
Bírói fütty értelmében.
4. Ullsteinék—Koaláék: 2
Koaláék egyenletesen jönnek fel; elment az autó.
5. A. A. A. A.—Kaktuszék: 1
Kaktuszék a nagy győzelem után óriási meglepetésre kaptak. Kiengedtek.
6. Bulmárék—Palmerék: 1
Bulmárék, az összetett egyéni verseny első helyének várományosai, most már lélegzethez jutni sem engedik (egy kisiklás után) az ellenfeleket.
7. Martinék—Szokolék: 2
Szokolék lejátszották a pályáról ellenfelüket.
8. Méziék—McMurdóék: 1
Méziék jobb erőben vannak (utalás a szénhidrátfelvételre).
9. Athosék—Hükümetiék: 1
természetesen választott szerelmeim, a penge forgatói nyernek.

10. Palmerék—Bárányék: 1
a vártnál nehezebb küzdelem. A végén: fagyasztják a pengét.
11. Hükümetiék—A. A. A. A.: 1
sajnos, álmosaa nem lehet nyerni!
12. Msrtinék—Bulmárék: 2
papírforma!
Tippjeim után arra szeretném kérni Önt, tájékoztasson a verseny alakulásáról.
- Üdvözzel

dr. Kamuti Jenő

U. i. A versenyorvosi teendőket szíves örömet ellátnám.

dr. Kabub."

A szerző utóirata:

„Kedves Barátom, köszönöm. Mielőtt a különtorna végeredményéről beszámolnék... vagy nem is; kérem, ne rontsuk el senkinek az örömét. Az én örömem elronthatatlan: bármi legyen a torna (a tornák) sorsa (hadd mondjak annyit mégis: Kaktusz *bizonyos módon* valóban második lett!), az Ön sorai távolabb mutatnak. Levelét, utólagos engedelmével, beleszerkesztettem a tornakönyvbe. Kiemelkedő, legszebb része lesz majd: mert ott lesz általa máris egy olvasóm, aki — szerencsém ritka pillanata! — még akkor lendíthetett egyet dolgomon, amikor lendíteni lehet ily ügyekben. Milyen érdekes, egyébként, az a *felkavartak*. (Levele második bekezdésében.) Az az idézet, melyet levelemben félbehagytam — amúgy sem pontos a fordítás! —, így folytatódik: *Nevük felkavar majd, ahogy zavarba ejtő a fény is, mely egy-egy évezredek óta kihűlt csillagról ér szemünkbe*. Ezeket a csillagtávolságokat, mondanám most, ha szép szabályosan akarnék befejezni egy nagyon boldog levelet, igen, ezeket az áthidalhatatlan partokat hozzák közelebb némely mérköző felek: és itt hadd említhesse ki-ki a saját csillagait, szerényen, odatolakodni se mervén közelükbe. Pedig... mindnyájan nagyon *közel* vagyunk; közel, úgy *általában*.”

VASS ISTVÁN ZOLTÁN

Csaba

Kevés híján három évtizednyi életének eddigi fordulatai bőségesen elegendőnek tűnnek valamilyen szívdobogató sportkarriert feldolgozó játékfilm forgatókönyvéhez. S bizvást játszhatná akár ő maga a főszerepet, legalábbis görög szoborra emlékeztető külsejét tekintve.

Anyagi gondoktól terhes gyermekkor, gyorsan felfelé ívelő sportpályafutás, korán szerzett világhír, az ezzel együtt járó barátok és ellenségek, majd autóbalesetét követően birkózás a halállal, visszatérés az életbe és a sportcsarnokok világába, házasság a népszerű és híres színész leányával, majd családi kép immár hármásban, feleségével és kisleányával. Nem is kellene túlszínezni a hatás kedvéért, a siker egyetlen moziban sem maradna el.

Hegedűs Csaba már részben látta ezt a filmet. A kórházi ágyon pergett le szeme előtt. Akkor még nem tudta, egyáltalán lesz-e folytatása.

*